1938 ий 5 фэвраль № 12 (395) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

Комсомол вийым шошо агалан йамдылалтмашкэ

Шошо ага пашам тӱҥалмэ жап кажнэ кэчын лишэмэш. Но шошо агалан йамдылалтмаш мэмнан рэспубликыштэ начар кайа.

Кызыт кажнэ комсомол организацийын ик кӱлэш тӱҥ задачыжэ—тидэ молодьожым шошо агалан йамдылалтмашкэ моблизоватлаш. Колхоз молодьож коклаштэ соцсорэвнованьым, стахановский движэнийым шараш, кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалшэ стахановский звэнам организоватлаш. ВЛКСМ ЦК-н рэшэныжэ почэш колхозын, МТС-ын шошо агалан йамдылалтмашыжым тэргаш да нуныл полышым пуаш 1-шэ фэвраль гыч 10 фэвраль мартэ „Куштылго кавалэрий" рэйдым эртараш кӱлэш. Социалистичэский сорэвнованьэ дэнэ кажнэ самырык колхоз прэдсэдатэльым, бригадирым, звэноводым, трактористым, мал-озанлык спэциалист-шамычым авалтыман. Колхозлаштэ агротэхучобым организозатлаш.

Но тидэ важнэ задачым посна райкомол да нуныи сэкрэтарьышт умлэн огытыл.

Тэвэ Роҥго да Торйал райкомолым налына. Нинэ райкомолын сэкрэтарьышт **Сорокин** дэн **Чэгайэв** йолташ-шамыч кабинэт гыч бӱрократла вуйлатымышт дэнэ да бэспэчный лиймышт дэнэ вэрлаштэ пэрвичный комсомол организаций-шамычын шошо агалан йамдылалтмаштэ кузэ участвоватлымыштым огыт палэ. Комсомол организацийым шошо агалан йамдылалташ мобилизоватлэн огытыл. Социалистичэский сорэвнованийым да стахановский движэний шарымашым огыт вуйлатэ. Кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалшаш молодьожный стахановский звэнам организоватлэн огытыл. „Куштылго кавалэрий" рэйдым формальнэ гына эртарат. Тудым огыт вуйлатэ. Садлан „Куштылго кавалэрийын" вэрлаштэ мом ыштымыжым огыт палэ. Звэнига районысо стахановэц-шамычын обращэньыштым пэрвичный комсомол организацийлаштэ лончылэн огытыл.

Садлан нинэ районлаштэ шошо агалан йамдылалтмаш чытыдымын начар кайа. Посна колхозлаштэ молодьож да пэрвичный комсомол организаций-шамыч шошо агалан йамдылалтмаштэ ӧрдыштӧ шогат.

Тэвэ „Азин" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийым налына (Роҥго район). Тидэ комсомол организаций шошо агалан йамдылалтмашкэ ушнэн огыл. Колхозышто социалист сорэвнованьэ шарымэ огыл. А вэт тидэ колхоз шошо агалан йамдэ огыл. Йал озанлык машинам ачалаш тӱҥалынат огытыл. Мландэ ӱйангдаш удобрэний кондымо огыл. А комсомол организаций колхозлан шошо агалан йамдылалташлан нимогай полышым огэш пу.

Тыгак Шэрнур да Марий-Турэк райкомол-шамычат шошо агалан йамдылалтмаш гыч ӧрдыштӧ шогат. Райкомол сэкрэтарь Пэкпайэв дэн Комэлина йолташымат молодьож коклаштэ социалистичэский сорэвнованьым да стахановский движэнийым шараш „жапым муын" огытыл. Комсомоллан шошо агалан йамдылалтмаштэ обазатэльнэ огыл участвоватлаш шонат.

Комсомоллан озанлык пашa дэнэ занимaтлыман огыл, манмэ калык тушман кашакын шӱйшӧ „тэорийыштым" вожгэак шалатэн пытарыман. Комсомол организаций-шамычын задачышт—молодьожым кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалмашкэ мобилизоватлаш да нуным вуйлаташ, кӱлэш. Йал озанлыксэ опыт йэҥ-шамычын опытыштым молылан пэрэдаватлышаш, агротэхучобым организоватлышаш задачэ-шамыч шогат.

Кумышо вичийашлыкын икымшэ шошо агам большэвикла вашлийаш да Сталин йолташын шындымэ 7-8 миллиард пуд шурно лэктыш вэрч кучэдалшаш задачым сэҥымаш дэнэ шукташлан кажнэ комсомол организацийлан куатлын тыршыман.

Г. И. Пэтровский йолташ.

Ончыл колхоз молодьож комсомолыш пура

„У корно" колхоз молодьож (Параньгэ район) СССР Вэрховный Совэтыш сайлымаштэ активнэ участвоватлыш, шукыжо агитаторлан пашам ыштэныт. Кызыт тидэ молодьож комсомолыш пураш йодмашым пуэныт. Шукэртэ огыл 9 рвэзым да 7 ӱдырым комсомолыш пуртымо.

Ф. Йамбарцэв.

* * *

„КИМ" колхоз пэлэнсэ рвэзэ, ӱдыр-шамыч (Шэрнур район) комсомолыш пураш йамдылалтыт.

Кызыт 11 молодьож комсомолыш пураш йодмашым пуэн. Нуно чыланат политучобыш коштыт. Адак ВЛКСМ устав дэн программым тунэмыт.

Сэмьонов Л.

* * *

Куракин кыдалаш школышто (Параньгэ р-н) тунэмшэ-шамыч коклаштэ ВЛКСМ устав дэн программэ тунэммэ кружок организоватлымэ. Тидэ кружокыш комсомолыш пураш шонышо рвэзэ, ӱдыр-шамыч тунэмаш коштыт.

Кызыт 4 йэҥым комсомолыш пуртымо. Молышт йодмашым пуэныт.

Шуматов Н.

Стахановский звэнам организоватлымэ

„Вэнэра" колхозышто (Параньгэ район) кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалшэ молодьожный стахановский звэнам организоватлымэ. Звэноводлан **Йэфимов** йолташым шогалтымэ.

Кызыт тидэ звэна шошо агалан сай йамдылалташ пижын. 10 цэнтнэр ломыжым погэн, адак моло удобрэньымат йамдылаш тӱҥалын.

Ш. Н.

Украин Коммунистичэский большэвик партий ЦК плэнум

27 йанварьыштэ Украин Коммунистичэский большэвик партий ЦК плэнум лийын.

Вэс пашашкэ каймыжлан кӧра, плэнум С. В. Косиор йолташым Украин Коммунистичэский большэвик партий ЦК пэрвой сэкрэтарь обазанностьым дэн Политбӱро члэн гыч утарэн.

Плэнум Украин Коммунистичэский большэвик партий ЦК пэрвой сэкрэтарь обазанностьым шукташ Н. С. Хрущэв йолташым сайлэн.

Украин Коммунистичэский большэвик партий ЦК кокымшо сэкрэтарь обазанностьым шукташ М. А. Бурмистэнко йолташ сайлалтын.

СССР Вэрховный Совэт Прэзидиумын Г. И. Пэтровский йолташлан, тудлан 60 ий тэммэ дэнэ саламлымашыжэ

Шэргакан Григорий Иванович!

Тыйын 60 ийэт кэчын СССР Вэрховный Совэт Прэзидиум Тланэт шокшо саламым колта.

Тыйын илыштэтын 40 ийжэ утла Лэнин-Сталин партий паша вэрч нойыдэ кучэдалмашэш эртэн. Тыйын борэц-рэволюционэрын илышэт, государствэннэ дэйатэльын илышыжэ шкэнжын чыла вийжым калыкын благожлан пушо большэвикын нойыдымо энэргийжэ дэнэ эрэак тэмын ыльэ.

СССР Вэрховный Совэт Прэзидиум Тланэт социалистичэский родинан пользыжлан пэш шуко ий плодотворно пашам жэлатла.

СССР ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТ ПРЭЗИДИУМ.

Григорий Иванович ПЭТРОВСКИЙ йолташлан

ВКП(б) Цэнтральный Комитэт дэн ССР Ушэм Калык Комиссар-шамыч Совэт Тыйын 60 ий тэммэ кэчын Тланэт,—Лэнин гвардий гыч тошто большэвиклан—шкэ шокшо саламыштым колтат.

Шкэ илыштэтын 40 ийжым утла тый пашазэ класс дэн крэстьанствын пашажлан пуэнат. Подпольэ дэн государствэнный думышто Тыйын большэвистский пашат, Лэнин-Сталин партийлан Тыйын прэданностьэт да пашазэ дэн крэсаньык-шамыч кумда массэ дэнэ эрэак кыл кучымашэт дэн общэньэт, Тыйын кугу жизнэнный опытэт да Украинский ССР ЦИК прэдсэдатэль постышто йатыр годым ыштымэ пашат—Тланэт Совэт Ушэмысэ кумда калык массын ӱшанымашыжым да пагалымашыжым завойэватлэныт.

ВКП(б) Цэнтральный Комитэт дэн ССР Ушэм Калык Комиссар-шамыч Совэт Тланэт украинский калык дэн пӱтынь Совэт Ушэмысэ калык-шамычын благоштлан ончыкшат плодотворно пашам, ышташ Тланэт йатыр ийлан тазалыкэт дэн бодростьэтым арэлаш жэлатлат.

ВКП(б) ЦЭНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЭТ.
ССР УШЭМ КАЛЫК КОМИССАР-ШАМЫЧ СОВЭТ.

Кокымшо вичийаш займын кудымшо тиражшэ модалтэш

СССР Наркомфинын рэшэныжэ почэш вичийаш (4-шэ ий лукмо) займын кудымшо тиражшэ 17 дэн 18 фэвральыштэ Куйбышэв олаш лийэш.

Тидэ тиражыштэ 1.060 тӱжэм модыш (173.920 тӱжэм тэҥгэаш) модалтэш.

„Пэлэдыш" колхозын члэнжэ Завольский Анисим (Косолоп р-н) 1937 ийыштэ пашам ыштымыжлан йэшыж дэнэ пырльа 1452 пуд киндым налэш. Сӱрэтыштэ А. Завольский йолташлан киндым висэн пуат.

23

ПАПАНИН ЙОЛТАШЫН ИЙЫН КОШТШО СТАНЦИЙЫШТЫЖЭ

Главсэвморпуть ийын коштшо станций начальник Папанин йолташ дэч тыгай тэлэграммым налын:

„Куд кэчэ годым шторм лиймэ дэнэ 1 фэвраль 8 час эрдэнэ станций районышто ий пэл киломэтр гыч 5 киломэтр мартэ лончо дэнэ шэлын.

Мэ 300 мэтр кужытан 200 мэтр лопкытан ий лаштыкыштэ улына. Кок базэ, да тугак второстэпэннэ имущэствым тэхничэский складшэ дэч ойыралтынна. Топливэ, озанлык склад гыч чыла шэргаканым аралымэ. Илымэ палатэ йымалнэ ий лончо лийшаш койэш. Ий пӧртыш куснаш тӱҥалына. Кушто улмына нэргэн тачэ эрдэнэ йэшарэн увэртарэм; кыл кучымаш кӱрлэш гын, ӧрмыда ок кӱл. Папанин".

Папанин йолташ йэшартыш увэрым 1 фэвраль эрдэнэ кушто лиймыжэ нэргэн увэртарэн: сэвэрный широтан 74 градусат 16 минутыштыжо да западный долготан 16 градусат 24 минутышто:

Главсэвморпутьышто мланна увэртарэнэт: Грэнландий тэҥызыштэ пытартыш жапыштэ талэ циклон вийан шогэн. Норд-вэст вийан мардэж ийым шукэмдэн да йугыш ийын кайшэ ий полосам икмыньарлан лопкангдэн. Тидэ мардэжын напоржо дэнак ийын коштшо ийат шэлын. Папанин йолташын станцийыштыжэ тудын пашам ышташыжэ ий торлымаш тура лӱдыкшымак ок ыштэ. Тугэ гынат, тэлэграммым налмылан кӧра, мэ папанинэц-шамычым ий ӱмбач налмэ опэрацийым вийангдаш рэшитлэнна. Тачэ экспэдиций начальник О. Ю. Шмидт Мурманскыш кайа. Лэдокольный „Таймыр" пароходыш самольот-шамычым оптэн шуктымо. Тудо йамдылыкыштэ шога.

Ийын коштшо станцийын ийжэ торлымаш ий ӱмбалнэ улшо-шамычым налмашым осложньэным ышта, кодшо ий ӱмбак самольот дэнэ волэн шинчаш огэш лий. Ий ӱмбак налмэ опэрацийын ходшо ончыкшым лийшаш обстановко дэч лийын шогаш тӱҥалэш. Ий торлышак кодэш гын, „Таймыр" Папанин йолташын станцийжэ дэкэ лишэм сэҥа.

Папанин группым ийын коштшо ий гыч налмэ шотышто у мэроприатий

Лӱддымӧ 4 папанинэцым ий ӱмбач налмэ шотышто Главсэвморпутьышто мланна тыгэ увэртарэныт:

„Мурманэц" капитанлан Папанин группо дэкэ кайаш 1 фэвральыштэ пумо распорьажэньым нуно налныт. Капитан Ульйанов йолташ 2 фэвральыштэ увэртарэн: „Приказым шуктышашын торлэн шогышо ий кокла дэнэ сэвэрный польус станций дэк кайэна. Тыгай вэрыштэ улына: широтан 72 градусат 41 минутышто да западный долготан 4 градусат 8 минутышто".

Пытартыш суткаштэ ий ӱмбалнысэ положэньэ начарэмын.

Ий каткалалтын. Илышыштлан лӱдыкшан нэлэ условийыштэ, лӱддымӧ ныл йэҥ мужэствым йомдарыдэ кугу подвигым ыштэн. Папанинэц-шамыч у ийыш куснымышт дэнэ шкэнышт тым кум тылзаш продовольствэннэ запас дэнэ обэспэчитлымышт дэч посна, научно паша рэзультатым, тугак научно оборудованым аралэн кодэныт.

Ий ӱмбалнысэ положэний нэргэн Папанин йолташ 2 фэвраль 16 часыштэ колтымо тэлэграммыштыжэ воза:

„Станций районышто ий 70 мэтр дэч кугун огыл пудыргэн шога. Ик-вич мэтран шэлшэ 60 мэтр мартэ шарла. Ий вэр гыч вэрыш кусныльт, горизонтым шумэш ий 9 балан, йыр ужмаш гыч самольот шинчын кэртшашлык огыл. 50Х30 мэтран ий ӱмбалнэ порсын палаткыштэ илэна. Антэнын кокымшо мачтшым ик жаплан вэс ий ӱмбак шогалтэна, мэмнан кум тылзаш запас, аппаратур, рэзультат-шамыч улыт. Чыланна дэч салам. ПАПАНИН".

„Мурманец" капитан Ульйанов йолташлан Шмидт йолташ тэлэграммым колтэн:

„Мланэм правитэльствэ Тыланэт тыгай заданьым пуаш поручитлэн: Папанин лагэрь дэк обӓзатэльнэ шуаш, гэрой-шамычым утараш—нуным ий ӱмбач налаш. Тидэ историчэский заданийым шукташ уло вийдам пыштыза. Кузэ кайымыда нэргэн кажнэ 6 час гыч увэртарэ. ШМИДТ".

„Таймыр" лэдоколлан 3 фэвраль эрдэн тэҥызыш лэктaш распорьажэньым пумо. Лэдоколыш йэшартыш „Ш-2" гидросамольотым налмэ. „Таймырыштэ" опэрацийым вуйлаташлан А. В. ОСТАЛЬЦЭВ йолташым назначитлымэ, тудо экспэдицийын шот дэнэ Шмидт йолташын замэститэльжэ.

Лӱддымӧ ныл йэҥым аралымэ опэрацийыш „Ермак" лэдоколат ушалтэш. Рэмонтышто улшо лэдоколым лишыл 2—3 кэчыштэ рэмонтироватлэн пытараш распорьажэньым пумо. Шмидт йолташ Лэнинградыш кайэн, тушэчын „Ермакэш" тэҥызыш лэктэш.

Спирин йолташын экспэдицийжылан „ЦКБ-30" кок самольот йамдылалтэш.

Тидэ экспэдицийлан базэ ышташлан лэдокольно „Мурманец" пароходым пэш вашкэ йамдылаш тӱҥалаш ончыктымо.

Папанин йолташлан тэлэграммым колтымо.

ВЛКСМ ЦК-штэ

ВЛКСМ Цэнтральный Комитэт комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо порӓдкэ нэргэн пунчалым приниматлэн.

Комсомолэц-шамыч количэствэ 50 йэҥ утла улмо кугу промышлэнный комсомол организацийлаштэ, комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо тыгай порӓдкым, искльучэньэ шот дэнэ, ыштымэ:

а) цэховый комсомол организацийын бӱрожо;

б) цэховый комсомол организацийын погынымашыжэ;

в) ВЛКСМ-ын заводысо комитэтшэ:

г) комсомолын район комитэтшэ;

Цэховый бӱро укэ улмо цэхлаштэ комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо нэргэн йодышым цэховый комсомол погынымаштэ лончылыман.

Общэгогродский комсомол комитэт укэ, а комсомолын район комитэтшэ уло гын, тыгай прэдприатьэласэ комсомол организаций-шамыч шотышто ВЛКСМ ЦК комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо нэргэн тыгай порӓдкым ыштэн:

а) цэховый комсомол организацийын комитэтшэ;

б) цэховый организацийысэ комсомолэц-шамычын общо погынымашышт;

в) комсомолын район комитэтшэ.

Цэнтральный Комитэт кӱшнӧ ончыктымо комсомолыш пуртымо да ВЛКСМ гыч лукмо нэргэн кӱшнӧ ончыктымо порӓдкым могай организацийлан шукташ лиймэ шолдра промышлэнность организаций списокым пэнгыдэмдэн.

* * *

ВЛКСМ ЦК 1938 ий 15 фэвральыштэ дэтдомласэ дирэктор, помполит да пионьэр вожатый-шамыч совэщаньым эртараш пунчалын.

Совэщаньыштэ дэтдомласэ кум помполит-шамычын отчотан докладыштым да дэтдомлаштэ воспитатэльный пашам ыштымэ нэргэн РСФСР Наркомпросын дэтдом Управлэньын сообщэнийжым колышташ ыштымэ.

* * *

ВЛКСМ Цэнтральный Комитэт комсомолэц-шамычым ВКП(б) радамыш пуртымо нэргэн йодышым ончэн. Гидын нэргэн пунчалым луктын. Пунчалмаштэ Моско дэн Лэнинград обком-шамычлан, тыгак ЛКСМ Украин ЦК-лан комсомолэц-шамычым ВКП(б) радамыш пуртымаштэ пашам начар ыштымыштым ончыктымо.

Цэнтральный Комитэт ончыл, тэргэн налмэ комсомолэц-шамычым ВКП(б) радамыш пуртымо пашам йатыр область, край да комсомолын нацрэспублик ЦК сэкрэтарь-шамыч огыт ор анизоватлэ, тидэ пашам самотьокыш кудалтэныт, манын палэмдэн.

Тыгакак райкомол сэкрэтарь-шамыч партийыш пураш шонышо комсомолэц-шамычлан комсомолын райкомжо дэч рэкомэндацийым пумо дэнэ вэлэ сэрлагат, а нунын зайавлэнийыштым ончыкшым партийнэ погынымаш да партий райкомышто ончышаш вэрч огыт тыршэ.

Цэнтральный Комитэт чыла обком, крайком да комсомолын нацрэспублик ЦК сэкрэтарь-шамычым бӱро засэданьылаштэ комсомолэц-шамычым партийыш пуртымо да тидэ пашам вийангдашлан мэр ыштымэ нэргэн ВЛКСМ райком сэкрэтарь-шамычын сообщэньыштым колышташ обӓзатлэн.

* * *

ВЛКСМ ЦК йалласэ пропагандист-шамыч область, край да рэспублик школ-шамычын учэбный планыштым утвэрдитлэн. Кажнэ наборын тунэммэ срокым ныл тылзым ыштымэ. Кэчылан 7 шагат заниматлаш тӱҥалыт.

Цэнтральный Комитэт обком, крайком да комсомолын нацрэспублик ЦК-шамычым йалласэ пропагандист-шамыч область школын заньатыжым 1938 ий 1 фэвраль гыч тӱҥалаш обӓзатлэн.

Йалласэ пропагандист-шамыч область школым тунэм пытарышэ йолташ-шамыч пропагандэ пашаш пэнгыдэмдалтыт.

* * *

1938 ийыштэ йоча энциклопэдийым издаватлаш тӱҥалаш кэлшымэ, энциклопэдийын лӱмжӧ „Круг знаний", чылажэ 10 том 10.000 экзэмпльар пэчэтлалтшаш.

Вэрховный Совэт дэпутат А. И. Фэдоров йолташым вашлиймаш

Шэрнур районысо шэмэр-избиратэль-шамыч шкэныштын избранникшым—СССР Вэрховный Совэт дэпутат Алэксандр Игнатьйэвич Фэдоров йолташым пэш кугу куанымаш дэнэ вашлийыч. 29 йанварыштэ чыла сэласэ колхозник, служыщо, тунэмшэ-шамыч моторын сылнэштарымэ клубыш Фэдоров йолташым вашлиймэ лӱмэш митингыш погынышт. Митингым райисполком прэдсэдатэль Попов йолташ почо. 500 утла йэҥ-шамыч дэнэ шокшын, пэш чот сово кырэн вашлиймэ А. И. Фэдоров йолташ шкэнжын избиратэльжэ-шамычлан СССР Вэрховный Совэтын пэрвой Сэссийжэ нэргэн, родиным шӱмжӧ — Моско, Крэмль, калык-шамычын вождьшо кугу Сталин дэнэ вашлиймэ нэргэн пэш сайын каласкалыш. — Мэ, калыкын избранникшэ—СССР Вэрховный Совэт дэпутат-шамыч Сэссийыштэ мэмнан кугу социалистичэский родиным, Совэт элын пийалан калыкшэ-шамычын благышлан пэш кӱлэш пашашамычым рэшатлышна. Но мэ, дэпутат-шамыч, шкэнан калыкна-избиратэльна-шамыч дэч зависимый, калыкын слугажэ улмынам ик

минутланат мондэн огынал да она мондо. Сэссийыштэ мый пэш шуко уым палышым, Сэссий мыйым пэш шукылан туныктыш.

Варажым Фэдоров йолташ район ончылно шогышо паша-шамыч нэргэн ойлыш. —„Мэмнан ончылно пэш кугу задачэ шога. Мэмналан шошо агалан йамдылалтмаш большэвикла организоватлыман. А тачэ кэчылан мэмнан район тидэ шотышто почэш шӱдырна"—манэш тудо.

Фэдоров йолташ почэш шуко выступатлышэ лийэ. Нуно чыланат у Совэт правитэльствым, Вэрховный Совэт прэзидиум прэдсэдатэльлан тошто большэвик, опытный государствэнный дэйатэль М. И. Калинин йолташым сайлымым саламлышт.

Ал. Соколов.

Шэрнур.

Пропагандист укэ

„1 май" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ (Оршанкэ район) пропагандист укэ. Садлан тэний ик канат политучобо эртаралтын огыл. Райкомол сэкрэтарь Бадьин йолташ дэч пропагандистым ик кана вэлэ огыл йодмо гынат, Бадьин пропагандистым пуаш огэшат шоналтэ.

И. Н. Волков.

ШОШО АГАЛАН ИАМДЫЛАЛТМАШТЭ АКТИВНЭ ПОЛШАШ

МАРИЙ-ТУРЭКЫШТЭ ЗАСЭДАТЛАТ

Марий-Турэк район мучко шошо агалан йамдылалтмаш намысын эркын кайа. Урлыкаш шурным тачыланат ситышын оптымо огыл. Сортироватлышаш план улыжат 50 процэнтлан вэлэ тэмын. Район мучко 23 трийэр уло. Нуным тичмаш нагрузко дэнэ огыт кучылт. Шукө жапшым йара шогыктат.

Район мучко пасушко 650 тўжэм тонн тэрсым лукшаш олмэш 620 тонным вэлэ лукмо. Торф лукмаш, ломыжым да моло ўйаңдыш шамычым погымаш пашам начар организоватлымэ.

Трактор дэн йал озанлык машина-шамычым рэмонтироватлымаш чыташ лийдымын эркын кайа. Рэмонтироватлымашын тэмпшэ ты тайак кодэш гын, шошымлан трактор-шамыч йамдылалт огыт шу. Кызыт МТС-штэ 57 трактор гыч 14 вэлэ рэмонтироватлымэ. МТМ-штэ паша организоватлымэ огыл. Пашазэ-шамыч шукө жапым йара шогэн эртарат. Паша дисциплинэ пэш лушкыдо. Пашашкэ 70 пашайэң гыч улыжат 20—25 йэң вэлэ лэктэш. Комсомолэц - тракторист Гибин прогулым ыштылэш, йўын коштын жапым эртара. А комсомол организаций Гибинлан нимогай мэрымат ыштэн огыл.

Рэмонтироватлымаштэ паша нормым огыт тэмэ, качэствэ начар. Тэвэ 7 номэран бригадыштэ (бригадир Михэйэв) 5 „рэмонтироватлымэ" трактор гыч кок тракторын поршэньышт йоглыш шындалтын.

Пашазэ-шамычлан паша ышташышт условий укэ. Мастэрскойышто йўштө, лавран.

Плуго, комбайн, моло йал озанлык инвэнтарь-шамычым төрлатымаш пашам тидын дэчат начарын шындымэ. 51 плуго гыч 14 гына рэмонтироватлымэ. Нуно лум йўмалнэ вэлэ шала кийат.

Сталин лўм колхозышто кызытат урлыкаш шурным ситышын оптымо огыл. Торф лукмо планым кўрлыныт. Минэральный удобрэньым кондымо огыл.

Имньым пэш начарын ончат. Ик манаш, шошо лишэммым тыштэ огыт шиж.

Тидэ колхозышто комсомол организаций уло. Но тудо шошо агалан йамдылалтмаш паша дэнэ ок интэрэсоватлэ. Ты колхозыш то йогыланымаш, пьйанство шарлэн. Колхоз прэдсэдатэль Смышльайэв йолташ шкэжат пьйанствоватлаш йората. Тыгай бэзобразий комсомол организаций шинча ончылныжак лийын шога. Өрмаш вэлэ: кузэ комсомол организаций да тудын комсоргшо Лапин йолташ тидым чытэн кэргэш?

Тышэчын пэш раш койэш: Марий - Турэк районышто шошо агалан йамдылалтмаш пэш начарын кайа, а ВЛКСМ райком гын, тидым ок уж. Шошо агалан йамдылалташ полшымо нэргэн ВЛКСМ ЦК-н пунчалжым ик организацийыштат лончылымо огыл. Райкомол могырым нимогай полшыкат ок кой.

Шошо агалан йамдылалтмэ шотышто райкомолышто ик канат кутырэн огытыл. Райкомол пашайэңшамыч вэрлашкэ лэктын, пэрвичный организаций-шамычлан практичэский полшымаш олмэш, кабинэтыштэ засэдатлэн жапым эртарат. Тэвэ 1 фэвральыштэ ик бўро засэданьым 6 шагат жап ыштэныт, тушто ик канаштэ 8 вопросым ончэныт, а шошо агалан йамдылалтмэ нэргэн сэрйозно ышт кутыро. Шошо ага вопросым фэвральысэ плэнумэш вэлэ шындаш шонэн шуктэныт. Тушкыжат конкрэтнэ ышт рэшатлэ, общо мут дэнэ гына кагазым чаманыдэ кужу рэзольуцийым луктыч.

Райкомоллан шошо агалан йамдылалтмэ шотышто шкэнжын вуйлатымашым рэшитэльнэ вашталтыман. Общо мут дэнэ болтатлэн киймашлан мучашым ышташ шукэртак жап!

Ал. Соколов.

Горкомол шошо агалан йамдылалтмаш дэч өрдыштө

ВКП(б) Цэнтральный Комитэт дэн ССР Ушэм Совнарком шошо агалан йамдылалтмаш паша нэргэн сообщэньыштышт тракторшамыч ачалымаш качэствым да ўдашлан урлыкаш йамдылымаш тэргэн шо гаш трэбоватлат. Тидэ сообщэньэ, мутат укэ, шошо агалан йамдылалтмэ шотышто бойэвой паша программэ лийын шога да комсомол организаций-шамыч ончылнат путырак кугу задачэ-шамычым шындэн. Тыгакак ВЛКСМ ЦК шошо агалан йамдылалтмэ нэргэн шкэ пунчалыштыжэ пэнгыдын ончыктэн.

Нинэ ончыктымаш чыла комсомол организаций-шамычлан касатла. О л а с э, прэдприатылаcэ комсомол организаций-шамыч колхозласэ организаций-шамычлан шошо агалан йамдылалташ полшаш о б а з а н улыт. Тугэ гынат, Йошкар-Ола горкомол тидэ кугу паша дэч өрдыштө шога. Пэрвичный организаций-шамычым полшэф колхозыштлан полшыкташ тарватэн огыл. Альэ мартэнат горкомол бўроэш шошо агалан йамдылалтмаштэ колхозласэ организаций-шамычлан полшымо нэргэн йодышым лончылымо огыл.

ВЛКСМ горкомын шукэртэ огыл эртышэ II-шо плэнумжо йалысэ комсомол организаций-шамычлан шошо агалан йамдылалташ полшаш трэбытлыш. Тидым горкомол сэкрэтарь Мэлэдин йолташлан раш палыман да плэнумын ончыктымыжым паша дэнэ шуктыш пижман. Тидэ пашаш вэрласэ комсомол организаций-шамычым тарваташ кўлэш.

Рэспублик Зэмуправлэньэ пэлэнсэ комсомол организацийлан шошо агалан йамдылалтмэ шотышто оласэ организацийлан вэлэ огыл, а рэспублик кӧргысө пўтынь комсомол организацийлан примэрым ончыктэн шогыман ыльэ. Но тыштэ тидым ужаш огэш лий. Рэспублик Зэмуправлэньэ пэлэнсэ комсомол организаций шошо агалан йамдылалтмаштэ нимогай пашам огэш ыштэ. Тудын пашажым тэргэн налаш горкомолат шоналтэн огыл.

Шинчэн лийман, калык тушман кашак шошо агалан йамдылалтмаш кугу политик пашам чараклаш тыршат. Тыштат чыла комсомолэцын, кажнэ молодьожын рэвольуционно бдитэльностьшо лийман.

Горкомол могырым шошо агалан йамдылалташ подшэф организаций-шамычлан активнэ полшэн шогыман.

Ал. Элвурс.

„Пэлэдыш" колхозысо комсомолэц-шамыч (Косолоп р-н). Покшэлнэ колхоз прэдсэдатэль Вэсэлов йолташ шинча.

ВЛКСМ ИОЛАСАЛ РАИКОМЫН ПЛЭНУМЖО ГЫЧ

26-27 йанварыштэ Йоласал комсомол организацийын кумышо плэнумжо эргыш. Плэнумышто выступатлышэ комсомолэц-шамыч ожнысо райкомол сэкрэтарь, калык тушман кашакын пособникшэ Никоновым да райкомолын кызытсэ руководствыжым критиковатлышт.

Иоласал районышто комсомол организацийым организоватлымэ кэчэ гычак райкомол сэкрэтарь Никонов комсомол пашам разваләтэн шогэн. ВЛКСМ райкомын руководьащий органышкыжэ калык тушман кашакын пособникышт П. Алыков дэн Т. Смирновым шогалтэн. Нуно Никонов дэнэ пырльа ик ой дэнэ пашам ыштэныт. Комсомол организацийлаштэ политик тунэммэ пашам чараклэн шогэныт, школышто пионьэр пашам самотьокыш колтэныт.

Иоласал РОНО вуйлатышэ бэспэчный Миловидов калык тушманын пособникшэ Алыковым школыш туныктышылан колтэн. Өрмаш, калык тушманын пособникшым молан воспитатэльный пашаш колтэныт?!

Райкомолын ожнысо сэкрэтарьжэ Никонов государствэннэ оксам шалатылшэ Эманов лан да колхоз киндым шолыштшо Вэдьановлан вуйлатымаш пашаш пураш рэкомэндацийым пуэн. Нойабрьыштэ лийшэ совэщаньыштэ Никоновым паша гыч корангымэ нэргэн вопросым шындымэ ыльэ. Но ВЛКСМ Обкомын ОРКО вуйлатышыжэ политичэский бэспэчный Корькин йолташ калык тушманын пособникшым—Никоновым пашаш кодаш манын выступатлыш. Корькин йолташлан тидэ шотышто пэнгыдэ мутым кучыман.

Иоласал комсомол организацийыштэ кызытат калык тушман кашакым косашт кодыныт. Нуным разоблачитлымаштэ райкомолын у составшылан пашам чот ыштыман.

Стольаров.

РЭШЭНИЙ ТУНЭММАШЫМ ОГЫТ АКЛЭ

Торйал дэн Роңго районышто ВКП(б) ЦК плэнум рэшэний тунэммашым Чэгайэв дэн Сорокин йолташмыт организоватлэн огытыл. Нуно тидэ рэшэний комсомол организацийлан огэш относитлэ шонат. Рэшэний тунэммашым самотьоклан кудалтэныт. Садлан нинэ районышто рэшэний тунэммашым ок эртаралт.

Тэвэ Торйал районышто 27 пэрвичный организаций гыч улыжат Пушкин лўм колхоз да МТС пэлэнсэ комсомол организацийыштэ гына тунэммашым эртарымэ.

Райкомол сэкрэтарь Чэгайэв йолташ,—мыламнимогай указаньым пуэн огытыл, садлан рэшэний тунэммашым организоватлэн огына ул,—манэш. Өрмаш! Чэгайэв йолташлан посна отношэнийым возэн колташ кўлэш улмаш.

Тыгак Роңго райкомолат тидэ важнэ рэшэний тунэммашым организоватлымаш пашам ок аклэ. Райкомол пропагандист, комсомол организаций сэкрэтарь-шамычым тидэ огэн инструктироватлэн огыл. Тидэ рэшэний тунэммашым кö эртараш тўңалэш огыт палэ.

Чэгайэв дэн Сорокин йолташмытлан кўщўчын посна отношэнийым вучэн киймаш огыл. Комсомол организацийыштэ рэшэний тунэммашым кызытак организоватлыман.

Йанышэв политучобо эртараш мондэн

Параньгэ райкомолын пропагандистшэ Йанышэв йолташ политкружок - шамычым пэш начар вуйлата. Политзаньатым тылзэш кум кана эртараш кўлэш гын, Йанышэв 1-2 кана вэлэ эртара. Тэвэ „Вэнэра" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ гын, дэкабрыштэ ик канат эртарэн огыл. Комсомолэц...

11 колхоз гыч ик колхозат йамдэ огыл

Руйа-сола йал совэт кӧргыштӧ (Роңго район) 11 колхоз гыч шошо агалан ик колхозат йамдэ огыл. А комсомол организаций-шамыч колхозлан шошо агалан йамдылалташ полышым огыт пу. Социалист сорэвнованьым огыт вуйлатэ. Шошо агалан йамдылалтмаш гыч өрдыжыштө шогат.

Тэвэ „Азин" колхозым налына. Тидэ колхозышто йал озанлык машин ачалымэ огыл. Млаңдэ ўйаңдаш удобрэнийым огыт шупшыкто. „Иошкар марий" колхозышто урлыкаш шурно сортироватлымэ огыл. Тыгак моло колхозыштат шошо агалан йамдылалтмаш пэш начар кайа.

Колхозник.

Куралаш тўңалыныт

Казахстаныштэ шошо тўңалын. „Пахта-Арал" хлопководчэский совхозын кумда пасуштыжо лум шулэн пытэн. Кэчывалым 10 градус шокшо лийын шога.

Кызыт „Пахта - Арал" совхоз куралаш тўңалын. 28 йанварь мартэн 296 гам куралын.

24

Комсомолыш пураш шонышо-шамычлан полыш

ВЛКСМ члэныш кӧ пурталтэш

Комсомол массовый бэспартийный организаций лийын шога. Тугэ гынат, ВЛКСМ радамыш комсомолэц лийаш шонышым ойыркалыдэ чылам пурташ огэш лий. ВЛКСМ уставыштэ тыгэ ончыктымо:

„Комсомол члэнлан ончыл, тэргэн налмэ, совэт властьлан прэданнэ пашазэ, крэсаньык да служащий срэда гыч лэкшэ молодьож налалтэш".

Кӧ паша дэнэ социалистичэский родинлан, совэт властьлан шкэ прэданностьшым ончыкта—тудым мэ мэмнан элын ончыл рвээ йэнжылан шотлэна. Нинэ ончыл совэт молодьож кокла гыч комсомол шкэнжын члэнышкыжэ пурта.

ВЛКСМ-ын тошто уставшэ почэш комсомолыш пуртымаштэ молодьож тӱрлӧ соцналньэ группылан шэлалтын. Мутлан, пашазэ молодьож ВЛКСМ радамыш кандидат стаж дэч посна налалтын, а служащий молодьожлан обӓзатэльнэ ийат пэлаш кандидатский стаж кӱлын да комсомолыш ограничэньэ дэнэ принималтын.

Кызыт элыштэ обстановко вож гычак вашталтын. Социализмын сэҥымашыжэ дэнэ шэмэрын посна катэгорий коклаштыжэ классовый ойыртэм утларак ӱшталтэш.

„Мэмнан общэствэ,—ойлэн Сталин йолташ,—ола дэн йалысэ эрыкан тружэнникшэ—пашазэ, крэсаньык, интэлилгэнций гыч гына шога"[1]).

Чыла совэт молодьож-пашазын, крэсаньыкын, служащийын—активнэ да лӱддымын социализм вэрч кучэдалэш. Сталинский Конституций почэш тудын ик гай праважэ уло, социалистичэский родинан интэрэсшэ мэмнан чыла молодьожлан шэргэ. Садлан комсомолыш пуртымаштэ тошто порьадкэ лийын ок кэрт.

Комсомол чыла совэт молодьожым, тудо кэч могай социальнэ группыш пура гынат, воспитатлаш обӓзан. Тэвэ молан комсомолын Х-шо сйэздыштыжэ приниматлымэ ВЛКСМ-ын у уставшэ почэш самырык пашазэ, крэсаньык, служащий - шамыч комсомолыш ик тӧр основаньэ дэнэ, социальнэ происхождэний дэнэ огыл, а нунын пашашт, совэт властьлан прэданностьышт дэнэ приниматлалтэш.

Тидын дэнэ пырльак комсомол чуждый класс гыч лэкшэ молодьож дэк ончымашым вашталта. Тидэ молодьож Сталинский Конституций почэш моло чыла молодьож дэнэ тӧрак тичмаш праван улыт. Чуждый класс гыч лэкшэ молодьож кокла гыч Совэт властьлан прэданностьым ончыктышо шагал огыл. Нунын кокла гыч совэт властьлан эн прэданнэ, пашаштэ тэргэн налмэ, обӓзатэльнэ область альэ край ВЛКСМ комитэтын тидэ приниматлымашым утвэрдитлымэ йэҥым комсомолыш приниматлаш лийын.

Комсомолыш 15 ийаш гыч 26 ийыш шушо рвээ дэн ӱдыр-шамыч пурталтыт. 26 ийыш шушо комсомолэц-шамыч ВЛКСМ-штэ совэщатэльнэ йӱк права дэнэ кодын кэртыт. Нуным вуйлатымаш пашаш сайлат гын, нунын дэнэ рэшайышэ йӱк прават аралтэш.

ВЛКСМ члэныш приниматлаш достойно, но тидлан политичэский шагал йамдылалтшэ рвээ дэн ӱдыр-шамычлан комсомолышто, социальнэ положэньэ дэч нэзависимэ кандидатский стаж ыштэлтын. Тыгай рвээ йэҥым комсомол организаций эн пэрвой кэ 6 тылзэ жаплан кандидатыш пуртэн кэртэш. Тидэ жапыштэ кандидат ВЛКСМ члэныш пураш йамдылалташлан комсомол программэ дэн уставым, политграмотым палэн налаш обӓзан. 6 тылзэ эртымэкат кандидат пашаштэ ВЛКСМ члэн лӱмым сулэн налын огыл гын, комсомол организацийын тудын кандидатский стажшым шуйаш правижэ уло, а пашам вийан ыштымыжэ, тунэммыжэ ок шу гын, тудым кандидат стаж гыч исклъучайаш праважэ уло.

1) „Сталин йолташын г-н Рой Говард дэнэ кутырымыжо", 21 стр., Партиздат, 1936 ий.

Йошкар-Ола районысо лыжный спартакиадын участницажэ Лэбэдэва Ониса („13 лет Октября" колхоз). Тудо 2-шо вэрым налын.

Литэратур кружок

Йошкар-Ола пэдрабфак пэлэнсэ литэратур кружок шкэ пашажым сайын ыштэн шога. Кружокышто студэнт-шамычын возымо почэламут, ойлымаш-шамычым лончылат. Тэвэ 24 йанварьыштэ Иванов Миклайын возымо „Ивук" лӱман поэмыжым лончылышт, студэнт-шамыч поэмын ситыдымашыжым ончыктэн, И. Миклайлан тӧрлаташ кӱштышт.

Кызыт литкружок „Рвээ литэратор" лӱман сылнэмутан пырдыж газэтым лукташ йамдылалтэш.

Антонов Ивук.

Йошкар-Ола районысо лыжный спартакиадыштэ пэрвой вэрым налшэ Плотникова Валья.

Йошкар Армий да Войэннэ Тэҥыз флот кэчылан йамдылалтыт

Шэрнур пэдучилищыштэ тунэмшэ - шамыч Йошкар Армийын 20-шо идалыкшэ тэммэ кэчэ мартэ „Ворошиловский стрелок" значоклан 20 йэҥ, ПВХО значоклан 90 йэҥ нормым сдатлаш йамдылалтыт.

Кызыт кажнэ кэчын трэнироватлат.

Фэд. Саньуш.

Кузнэцово пэдучилищыштэ тунэмшэ-шамыч (Йошкар-Ола район) ГСО значоклан нормым сдатлаш йамдылалташлан посна кружокым организоватлымэ. Тидэ кружокыш 50 йэҥ тунэмаш коштэш.

Корэстэльов М.

Лажйал йал совэт пэлэн (Шэрнур район) физкультур кружок организоватлымэ. Тидэ кружокышко 27 молодьож возалтын. Кружок лыжный да конькобэжный сэкцийлан шэлалтэш.

Кызыт Йошкар Армий кэчылан йамдылалтыт. 20 фэвраль мартэн йэчэ дэнэ ГТО значоклан нормым сдатлашлан кажнэ кэчын трэнировкым эртарат.

Антропов.

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

Йэчэ дэнэ 43,5 мэтр кӱкшыт гыч тӧрштэн

30 йанварьыштэ Москошто трамплин гыч йэчэ дэнэ тӧрштымаштэ пэрвой вэрым налашлан Лэнинский курыклаштэ сорэвнований эртаралтын. Столицын 93 эн сай горнолыжникшт шкэ искусствыштым ончыктэныт. Москошто пэрвой вэрым „Локомотив" общэствэ прэдставитэль К. Крилов налын. Тудо 43,5 мэтр кӱкшыт гыч тӧрштэн.

Пэлэдыш - шамыч пэлэдыт

Сочий олаштэ ийгэчэ кэчан. Йуж тэмпэратур умыланыштэ 13—16 градус шокшо. Шошо пэлэдыш-шамыч пэлэдыныт.

Мланна возат

„У кэчэ" колхоз члэн (Шэрнур район) Сэмьонова Г. Г. шуко йочам ончэн куштымыжлан кокымшо кана 2 тӱжэм тэнгэ государствэннэ пособийым нальэ. Тидэ окса дэнэ Сэмьонова йолташ шкэ йочаштлан вургэмым налын пуыш.

И. П. Иванов.

* * *

„У йал" колхоз (Сотнур район) тэний у клубым ыштыш. Клубым 400 йэҥлан ситышым ыштымэ. Кызыт клубышто спэктакль, кино, концэрт лийэдат. Кумкана йӱкан кино ончыкталтын.

Фэдотов И.

* * *

Шэрнур МТС 1937 ий нойабрь тылзыштэ тракторист-шамыч йамдылымэ 5 тылзаш курсым почо. Курсышто 45 йэҥ тунэмыт. Нунын кокла гыч пэлыжэ утла марий ӱдрамаш-шамыч улыт.

Ойль—Кид.

* * *

Шэрнур кыдалаш школышто тунэмшэ - шамыч ГСО дэн ПВХО значоклан нормым сдатлаш йамдылалт шогыт. Кызыт 65 йэҥ ГСО значоклан, 36 йэҥ ПВХО значоклан нормым сдатлэн.

Иванов Ваньу.

* * *

„У йал" колхоз пэлэнсэ физкультур организаций (Сотнур район) 16 йанварьыштэ „Красный стекловарь" заводыш лыжный походым организоватлыш. Походышто 6 рвээ да 11 ӱдыр участвоватлэн.

Краснов дэн Мохов.

* * *

Коклала йал совэт кӧргыштӧ йатыр колхоз-шамыч (Шэрнур район) кугу йэҥ туныктымо пашам сай ыштыт. Кызыт „Чэвэр ӱжара" колхоз 18 йэҥым, „Волгыдо" колхоз 14 йэҥым, „Ушэм нур" колхоз 11 йэҥым туныктэн луктыч.

И. И.

ХРОНИКЭ

СССР СНК Л. М. Заковский йолташым СССР Внутрэннэ паша калык комиссар замэститэльлан утвэрдитлэн.

Звэнига районысо самырык стахановэц-шамычын ӱжмыштым лончылат

Марий-Турэк (Шкэнан коррэспондэнт дэч тэлэфон дэнэ). Нартас йал озанлык тэхникум пэлэнсэ комсомол организаций нэсойузный молодьож дэнэ пырльа Звэнига районысо промышлэнность да йал озанлыксэ самырык стахановэц-шамычын ӱжмыштым лончылэн нальэ.

Варажым „Куштылго кавалэрий" бригадым организоватлымэ. Тидэ бригадэ „У вий" подшэф колхозын шошо агалан йамдылалтмыжым тэргаш да улшо ситыдымашым пытарашлан практик шотышто полшаш тӱҥалэш.

Ал. Соколов.

Кугу йэҥ-шамычым кунам туныкташ тӱҥалыт

„Ташнур" промколхозышто (Звэнига район) тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ чылажэ 78 йэҥ шотлалтэш. Тугэ гынат, нуным кызытат туныкташ тӱҥалын огытыл. Кугу йэҥ-шамыч туныктымо пашам комсомол организаций дэн колхоз правлэньэ огыт ыштэ. Комсорг Мамуткин тидэ пашам огэшат шоналтэ. Звэнига РОНО пашайэҥ-шамыч кабинэтыштэ гына шинчэн эртарат. Колхозыш лэктын огыт полшо.

Литвин.

Лэкций лийэш

6 фэвральыштэ 6 шагат кастэнэ колхозный школын актовый залышкыжэ (Совэт урэм, 36 № пӧрт) ВКП(б) дэн ВЛКСМ горком-шамыч „Кузэ крэпостной права лиймэ" тэмэ дэнэ лэкцийым эртарат.

Лэкцийым Пэдинститутын прэподаватэльжэ А. З. Кузьмин йолташ лудэш.

Лэкций колышташ чылалан пураш лийэш.

ВЛКСМ Горком.

Врид. Отв. редактора—И. М. МУЗУРОВ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 90, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—76. Тираж 3290 экз. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата. Из-во „Марий Коммун".